

Іван Драч

Балади

Буднів

Іван Драч

**Балади
Буднів**

Радянський письменник · Київ · 1967

У2
Д-72

Драч Іван Федорович народився 17 жовтня 1936 року в с. Теліженцях Тетіївського району на Київщині. Перша книжка «Соняшник» вийшла 1962 року в Держлітвидаві, друга — «Протуберанці серця» — 1965 року і третя — «Поезії» — 1967 року в «Молоді». «Балади буднів» — нова книга поета.

7-4-3
356-67М

ОДЕСЬКА ДРУКОФСЕТНА ФАБРИКА

Балада синтезу	50
Городня балада	52
Балада про загублені слова	55

Балади з криниці фольклору

Баладонька-загадонька	59
Балада про Весноньку	60
Балада про вузлики	62
Балада про двох лебедів	64
Балада про мою дівчину	65
Балада про Вдовиння	66
Балада про чайну	67
Циганська балада	69
Весільна балада	71
Балада розплющених дитячих очей	73
Балада про стару	74
Балада роду	76

Філософеми

На уїтменівські мотиви	79
Що таке трава?	79
Ради чого, ви думаєте...	81

Триптих про слова	83
Матері від блудного сина	86
Ода братерству	88
Василеві Симоненкові	91
Музичний етюд	93
Ідея фікс	94
Так саме так	96
Дзвони і струни	97
Офелія	99
Міражі	100
Цвіркун і море	102
Принцип бумеранга	105
Саркастичне	108
Поезії	110
Дорога	112
Хула і хвала	114
Розмова з олівцем	115
Дивна хроніка одного білого дня	116

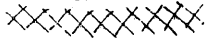
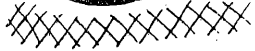
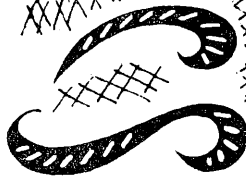
Жінка і море

Лист конозистої дівчини	131
Двадцять вісім...	133
Венеційська елегія	136
Все про те ж...	138

Серце інколи озирається	140	
Березневий чад	141	
«Пропало, пройшло, пролетіло...»		142
Жінка і море	143	
На дні місячної криниці	145	

**Балади
Буднів**

Балада творчості

Скульпторові Теодозії Бриж

Сприймати світ всерйоз — твоя тяжка повинність,
І лущити зерно з гидких його одеж,
Тож знову руш в заміс, в тягучу погодинність,
У святі самоти за пульсом глини стеж.

Таж з глини — вся земля, таж з глини — вся
людина,

Невже її, плитку, переміснти всю?
Хай в корчах корчиться тверда лобата глина
З усіх жарких ярів, з усіх бридких усюд.

Занурюй кулаки в її ядучу душу,
Їй поперек ламай, прасуй її хребта,
Хай чує твій екстаз, твою захланність дужу,
Твій моцартівський дим хай смалить самота.

Знай сити міру зла й добра веселий голод,
Спізнай усе, як є, і хай сопе юрма...
То ж тільки глина є — ще все на світі голо,
То ж тільки глина є — людини ще нема...

Балада про жайворонків

I

Я вийшов з автобуса. Втомлений по горло,
Він сумирно куняв, наш замузаний слон.
Розгойдувався ген херсонський низовик,
Затятий пилюган палив пожухлі стерні...
Хтось

(вітер суглоби доріг хусткою витер)

Десть

(вітер перекотиполе з корінням видер),

Ген в заснулій татарщині, ген там,
Навстіж одчинив здвоєні двері у стайні
І випустив на нас десятки хижих коней —
Вони летіли, мчали, паленіли,
В солончаках століть згубили сите тіло,
Шовкові сідла, сизо-жовті кості,
Зітлілі кістяки до нас дострибали,
Стали миршавою ордою — перекотиполем,
Аж слон-автобус вирхав з переляку — вітер!..
Розгойдувався ген херсонський низовик,
Затятий пилюган палив пожухлі стерні.

Шпурнув я капелюх у сиве горло вихору,
Щоб хтось

(вітрище солоний свище)

Десь

(вітрисько котить високо, котить низько),

Ген в заснулій татарщині, ген там,

На віддалі віддокотілих століть,

Рвучко одчинив навстіж сінешні двері,

Дивувався велюровій пташці з шовковим бантом,

Допитувався про неї в розгубленого мулли — вітер!

Вихор котив із століття в століття...

Небо ж було зеленавим од суховіїв —

Позеленіло.

Сонце на небі, як свічка в зеленій сулії,

Поломеніло.

Все живе поховалося. Щезло. Принишло.

Я за щитком долоні відступав до автобуса,

І тільки небо жило — жваве, жагуче, жакне.

Сине безмежжя поділили собі на сині гектари

І тяжко трудилися жайворонки в сірих куфайках,

Кожен співун по своїй піднебесній ділянці

Краплями сонця прополіскував золоте горло,

Бо ж забивало дух пилюгою сухою,

Кожен — летючий пророк у сірій куфайці

Мордувався у співі... Вихор... Вітер...

Я помру

(вітер суглоби доріг хусткою витер),

Ви помрете

(вітер перекотиполе з корінням видер),

Всі помруть, перекотиполем зійдуть.

Жайворонки не помруть, сиві жайворонки.

Як розгойдається солоний низовик,

Попалить душі, як пожухлі стерні,

Покотить нас, обглоданих хижістю долі,

Обсмоктаних часом, висушених, задавніх,

Пожене нас степами сивим перекотиполем,

Як нас перелякається чиясь заблукана ракета

В одних

вихройдучих,

гудучих таврійських степах

(Хто це там торохає сухими кістками

В її блакитне плексиглазове вікно — вітер?!),

Хтось із нас

(крізь вихор, крізь вітер!),

Все-таки хтось із нас,

Хто вміє прополіскувати краплями сонця

золоте горло,

Матиме іншу—дивно співучу долю:

Встане рано-ранісінько, до схід сонця,
Вмиється рано-ранісінько хвилею з Дніпра,
Задумається, востаннє втретєся по-земному,
Помре, одягне сіру куфайку жайворонка
І полетить собі на свій гектар неба —
Крізь вихор, крізь вітер...

Балада про гени

Ген карих очей домінує
над геном блакитних.

I

Я підіймаю вогонь на руках,
Рудоволосу мою завію,
Коса її пишна, лоскітно-гірка,
Карість очей завіює.
Я в заметілі шалу стою,
Всотаний в сіті всоте,
Питаю губами згубу свою:
«Згубонько, звідки ти, хто ти?»
Питаю її, карооку й руду,
Модернову красуню достоту,
Антикварно доскішуюсь на біду:
«Зрадонько, звідки ти, хто ти?»
Катую питанням губи її —
Губи пекуче стоять навпроти,
Раюю в любові серед руїн,
Питаю на доторк, на дотик.
«Біологине, богине, твій код,
Хромосомні твої турботи...»

Та мовчить твій солоний рот,
Твій гарячий скептичний ротик:
«Смертонько, хто ти?»
Тільки дим над бровою
З рудого завою...

І

Хто я? Ти питаєш, хто я?
Німці з Тетієва на Бугаївку відступали, мама пішла
за посльодом до польової комори, набрала півклума-
ка, зайшло троє, потім ще четверо, мати бігала по
зерні, послід набирався в чоботи, вона їх скинула—
і босоніж, її в закуті зловили, загодили і зачали
там мене на посльоді, в польовій коморі за колово-
ротом, в тій, що покрита церковною бляхою. Всі
семеро були рудоволосі, а мама — чорнушка каро-
ока, всі так стужилися за запахом жіночого любов-
ного поту — оті семеро моїх татусів з баварським
ластовинням на виду, а мама — чорнушка кароока;
обніми мене, рідний, виділуй з мене пам'ять мою.
Мати траву материнку пила, щоб мене скинути,
тяжкі клумаки носила, та живіт тільки круглішав—
я скажена була і вперта, хотіла діждатися свого
батька, чи то вітчима. І приїхав він, однорукий,

з війни, з Бреслау, бив чобітьми в живіт свою гулящу курву — я в маминому лоні лікотками затулялась. Хто я, ти питаєш, хто я?

Одійшов мій вітчим Гордій,
Охолов трохи, витер піт,
Взяв на віз мою матір тоді —
Мала я появитись на світ.
Хльоснув віжками сірих кляч,
Вйокнув хижо з туги грудей
І рвонув, хоч ти сядь та плач,
У лікарню крізь осуд людей.

Хто я? Ти допитуєшся, хто я? В нас такі бакаї на дорогах, такі вибоїни, ніякі подушки мамі не допомогли — вона ось-ось вже розродиться, так батько гнав коней до містечка — хоч би кушарку, хоч би бабуповитуху, та тільки стерні кружалом ходили мамі перед очима. Ось вже і залізнична колія, батько ошалів — поставив воза на шпалах перед поїздом і пужалном спиняв його — так мама розповідає. Вона і досі не певна, чи батько думав про те, що сталося потім, чи просто хотів покінчити з усім своїм собачим горем одним чоловічим махом, обніми мене, рідний, випий з мене пам'ять мою й не мою.

Поїзд став. Матюкавсь машиніст.
Йшли в портупях — гравій скрипів.

Батько на возі на повен зріст:
«Баба родить»,— до них захрипів.
Сипонули з вагонів шквалом бійці
В бинтах, без бинтів, чуби й голомози,
У кожного лють горить в кулаці,
Таж боєць однорукий стоїть на возі.
«Баба родить»,— плаче й кричить,
Пужалном сиву сльозу знімає.
Демобілізований натовп мовчить,
Баба на возі у муках мається.
Прорвало нарешті — лікар вже тут.
Біжать санітари — білі халати.
Найзвичайнісінька з мирних скрут —
Регочуть і плачуть мирні солдати.
«Баба родить»,— поїзд увесь
Захлинається притьмом пригородою.
І хрумкають коні мирний овес
З лагідною погордою.

Хто я? Ти допитуєшся, хто я?

І коли я з'явилась на світ, батька Гордія фронтовики кидали вгору і знову ловили в руки, підкидали і ловили, вітали, а він і ридав, і кусався, і сміявся з розпуки, а мати блаженна була і насторожена, а коні рвонули од рику паровоза, і коли зник отой поїзд за обрієм і помахав мені білою хусти-

ною,— я вже отоді в сповиточку добре знала, що отой поїзд — це мій хрещений батько. А вітчим Гордій то купував мені блакитні кісники, то бив мене п'яними кулаками, аж поки я не втекла голісінька в технікум.

Хто я? Ти питаєш, хто я? Не питай — обніми мене...

III

І коли ти заснеш на руді,
Я здригаюсь з твого лебедіння:
Лебедіє сльоза по щоді
В чорен смуток свого коріння,
Рудіє руда голова,
Лебедіє чужі слова,
Крізь закоханий теплий сміх
Лебедіє заснулий гріх,
Либонь, має на це права,
Лебедіє свої слова:
"Ich liebe dich! Ich liebe dich!"*
Лебідонько...

* Я люблю тебе! Я люблю тебе!

Сучасна балада-казочка для дорослих

Була собі міс А з гострим носиком,
Граціозна, грудаста, тужава —
Любила мити свої руки-бруднулі
В цинковому тазу з дитячою кров'ю.
Реготала, граючи з прем'єрами в гольф чи скраклі,
Ридала на похороні татуся Оппенгеймера —
Аж каблучок зламала на білісінській туфельці,
Пошитій з білих білків японських очей.
Коли втратила дівочу цноту над Хіросімою,
Зареклась віддаватися льотчикам,
Стуляла коліна перед гарячими політиками,
Пестила свій кранахівський животик — постила.
«Якби мене не було — варто б мене видумати!»—
Інтерв'ювала вона губатих журналістів
З лакованого балкона своєї дівич-ракети.
Засиділась відданниця, аж замлоло.
Всі сподівалися її з неба сивющого,
А сиділа вона в темі тьмушій темниці
І додумалась оце, аж сухі губи язиком облизала:

— Додумалась,—

Помастила білі щоки жовтим яечним кремом,
Вдягла сині штани сатинові

з етикеткою «Дружба»,

Плюнула на свої модні міні-спіднички,

Шпурнула в клозет свої паризькі парфуми,

Крутнулася перед люстерком з ієрогліфами

Своїм тугим габаритним задом:

— Ще трішки дієти — і вийде з мене

хунвейбіночка А,—

сказала,—

Я від діда втекла, і від баби втекла,

І від вас втечу,— сказала вона комусь,

Ота хитрюща міс А з гострим носиком,

Натягуючи на обрізане волосся тугий кашкет.

Була собі міс А з гострим носиком,

Та ще сонце було, та ще земля була.

Балада про кібернетичний собор

Засвічу свічу
Проти сонечка...
Веснянка

І

Балада почата
Баладно з кінця
В митрополичих палатах
У Чернівцях.
Біла черемха
Скипіла. Збігла.
Стежка в черемху
Забігла біла.
Білий бузок
Закипів. Перезлився.
З келихів білих
У біль перелився.
Білий собор
Болить білогрудо.
В окроші цвітіння.
Од білого бруду.
Білий собор
В білій піні заляк.

Дрижить білостінний
Собор — переляк.
Фризи дрижать.
Фрески дрижать.
Фронтони притворів
Хвилясто біжать...

II

Женусь на жертovníк.
Женусь крізь ожину.
Крізь царські ворота.
Крізь кібермашину.
Монтаю. Мотаю.
Виток до витка.
Витаю. Вітаюсь.
Морзе молотка.
Білий професор
Цвіте од азарту.
Нюха пелюстку чортів —
Перфокарту.
Розстріляно білість.
По вінця. По вічка.
Стежка соборна —
Моя перфострічка.
Парфуми. Морфеми.

Ні крихти — ладану.
Засвічу свічу
За душу полатану,
Засвічу свічу
В соборі голому,
Засвічу свічу
Святому Голему...

III

День одбіліє.
Ніч зачорніє.
Стане собору
Соборно, ніяково.
Катуйся вічно,
Кібернетично,
Покутуй нічно,
Самокритично,
Як на подушку
З шкляної вати
Святий Миколай
Сяде програмувати,
Буде тут борсатись
З цифрами досита,
З Норбертом Вінером
Радитись до світа.

Скільки біліти ще
Білому цвіту,
Скільки боліти ще
Білому світу,
Де з ляку повісився
Серед гілляк
Мій ніжний, мій сніжний
Собор — переляк...

Балада про скипень

«Ну й скипень надворі!» — мама сказала
І зашпори з пальців, з рук задубілих
Повиганяла у квартиру з крижаною водою.
Зашпори там потопилися, аж булькотіло,
Зашпори залишили по собі пам'ять
В цьому терпкому скаженому слові.
Скипень — кипучий мороз, аж кищить,
Аж скипається біле молоко снігу
В білому задубілому казані зими...
Такий тоді скипень кипів над містом,
Таке хурделяло, таке висвистувало,
Поки вляглося, поки перекипіло.
Так тоді молотили мою житню душу
Критичними ціпами завзяті молотники —
Ціпилина кислидева, а ув'язь залізна,
Як понарив критик ціпом — шкіронька облізла.
«Ну й скипень!» — сказав я собі, а надворі
З одного плеча і з другого плеча міста
Вставали вертикальні прожектори райдуг,

Біле небо підпирали семицвітні підпори.
Я вперше бачив райдугу зимою, рай — дугу,
Вольтову семибарвну дугу — дугу раю
Між білим тілом неба і білим тілом землі,
Між світом білим і мною, задубілим,—
Сам тоді я спалахнув райдугою...
«Дякую!» — сказав я морозові-скипневі,
Кислицевій ціпилині і залізній ув'язі:
Йшла задумана райдуга в синьому береті
З помороженими пальцями до Дніпра
Віддати йому через ополонку свої зашпори.

Балада про бляху

Було це не близько і не далеко, не низько
і не високо,

Коли ми зневірилися знайти бляху,
Звичайну бляху, якою покривають хати,
Звичайну бляху, яку прибивають цвяхами
До припасованих соснових дощок:
Коли ми зневірились знайти бляху,
Трое синів свого сивого батька —
Син — агроном з тиврівського радгоспу,
Син — танкіст з гримучого танкодрому
І ще один син з білою самопискою,
Не з білою скатертю-самобранкою;
Коли ми зневірились знайти бляху
І випили три гранчаки самогону за цю зневіру,
І в кожен гранчак впало по крапельні
З білої стелі в рудастих розводах,
А батько і мати сидьма сиділи
На довжелезній зашмуляній лаві —
Дві покинуті пташки в старому гнізді

Дивились на три затяті зневіри...
А дощ аж пражив і з'їдав солому
Жорсткими всепоїдними зубами,
А дощ аж збожеволів — лив цистернами
В сніпки зіпрілі, в змиршавілі крокви,
А дощ шалів — і прямо коло сволока
Скаженим свердлом продірявив стелю.
Мати підставила алюмінієву миску,
Мати зітхнула, взялась за голову,
Мати сказала своїм грамотним синам:
«А на беру я вам, хлопці, дощової води,
Змиєте, хлопці, свої голови
Цілющою водою з алюмінієвої миски,
Може, щось, хлопці, і намізкуєте
Отими змитими головоньками».
По клавішах миски бив дощ крапельинами,
По струнах миски проходився пальцями,
По бубоні миски гатив кулачатами —
Добре пилося хлопцям під музику...
Коли ми зневірилися знайти бляху,
Прийшла до хати дядина Настя,
Вдарила об мокрі поли руками,
Щось собі намислила, пригубивши з гранчака,
Понюхала хліб і геть подалася.
Сіла коло своєї телички дядина Настя,

Навіть хустку на шию скинула,
Так задумалась, так виважувала.
«Некепська була б корівчина,— мислила,—
Молока була б шклянка в хаті, вістимо».
«Вареники б»,— та й затялася:
Тужна мелодія алюмінієвої миски
Зазвучала, задихала, зажебоніла.
Коли ми зневірились знайти бляху,
Хитро посміхнулася дячина Настя
І повела теличку аж у Якимівку
Мимо провалля і мимо цистерн з молоком,
Мимо макітри вареників, мимо відра сметани,
Туго зав'язаного білою марлею.
«Давайте бляху — беріть теличку»,—
Сказала дячина Настя якимівському голові.
«Беріть бляху — давайте теличку»,—
Сказав дячині Насті якимівський голова.
Згодила собі візника дячина Настя
І везла довгі бляшані листи
Мимо провалля і мимо цистерн з молоком,
Мимо макітри вареників, мимо відра сметани,
Туго вперзаного білою марлею.
Було це не близько і не далеко, не низько
і не високо.
Постукала дячина Настя в причілкове вікно.

Місяць був білий, хіба що в сметані,
Місяць переливався на бляшаних листах
М'якими молочними хвилями.
«Чого ж ви спите, та вийдіть надвір»,—
Постукала дядина Настя в причілкеві вікно.
«А чого б ми виходили, як ми спимо»,—
Сказав їй батько в білих підштаниках.
«Та оце я,— каже,— хочу алюмінієву миску
Та ще в додачу капшучка з грошима».
Було це не близько і не далеко, не низько
і не високо,

Коли ми зневірилися знайти бляху,
І місяць переливався на бляшаних листах
М'якими молочними хвилями.
Взяла дядина Настя алюмінієву миску
Та ще капшучок з грошима
Та й пішла собі плакати до хлівця без телички.
«Я буду спати надворі»,— сказала мати,
Взяла віника з молодої нехворощі
І геть змела місяця з бляшаних листів,
Простелила на блясі стару синову шинелю
І вкрилася зверху молодою надією,
Скрутилася в клубочок під куфайчиною,
До світ сонця сторожила бляху:
«Ото мені щоб хто взяв, я би вмерла...»

І коли ми шпурляли зогнілі сніпки,
І колошкали шершнів і злючих ос,
І прибивали бляху вогнистими цвяхами
До припасованих соснових дощок:
«Ото мені щоб хто взяв, я би вмерла»,—
Дивилася мати в сльозах на хату під бляхою.
І знову випряжив дощ, тугий і злющий.
А батько і мати сиділи собі рядком
На довжелезній зашмуляній лаві,
Одчинили собі сінешні двері,
Одчинили навіть ляду на горище,
Дві покинуті пташки в старому гнізді
Слухали найкращу музику на світі:
Як по клавішах бляхи бив дощ краплями,
Як по струнах бляхи проходився пальцями,
Як по бубоні бляхи гатив кулачатами.
«Отак мені гарно, що взяла б та і вмерла»,—
Сказала мати в сльозах у хаті під бляхою,
Ще й листи листоноші надиктувала:
І синові-агроному з тиврівського радгоспу,
Де поле — без околотів і склади — без бляхи,
І синову-танкісту з гримучого танкодрому,
Де бляха на танках дуже загруба,
І ще одному синові з білою самопискою,
Не з білою скатертю-самобранкою:

Балада двох коней

Загубилися коні: огир карий, на лобі зірочка, високий, 6 років. Лошиця гніда, на лобі зірочка, 5 років. Всіх, хто знає про їхнє місцезнаходження, прохання повідомити Б.-Муртинському радгоспові.

(З оголошення однієї районної газети Красноярського краю)

1

Залюбився без пам'яті карий кінь
У гніду недоторку-лошицю,
Парубоцьке іржання поставив на кін
За смолисту гриву-косицю.
Залюбився до денця, до крику копит,
Всупір генеалогії масті,
У ніч ворону губами кипів,
Губами м'якими димів у напасті.
Вііржав. Викликав. Заворожив.
На дибках вмирав. Полум'яно голубив.
Чадом зімлілих до млості ожин
Піт її пахнув в паху і на клубах.

З жахом солодким пилася жага,
Пути розпутано, трощено межі,
Згоряла од шалу модрина туга
В німій еротичній пожежі.
Вихор екстазу боки холодив,
Предківський вихор — тяжкий
в безсоромності.

Копитила втеча копитом твердим,
Воля сурмила у сурми бездомності.
І подалися у безвість, у ніч,
Грива до гриви у ніжному гоні,
Залюблені коні, лошата чудні,
Коханці мої безборонні.
Летіли у парі крізь сиву тайгу,
По шпалах по чорних летіли
Крізь спеку жалючу,
крізь хугу тугу

Душа до душі і тіло до тіла.
Чигала на них коноводів юрма,
Чекали оброті і посторонки,
Та тільки луна занімала німа,
Згубилися коні, нема та й нема —
Злюбилась мої м'якогубі коники...

II

Дві рогатих ханжі стояли, закоханих ковтали, у кожної в шлунку було по стонадцять закоханих,— а двоє коней тулилося да замурзаного автобуса і любляся, у нього була зірочка на лобі, і в неї була зірочка на лобі, та тільки одна ханжа проказала іншій оголошення в газеті — коні втекли, тільки зірками замиготіло. «Ми ж вас!» — сказали дві вчені ханжі і виставили на цих двох закоханих коней цілі батальйони узаконених двоспальних ліжок з гербовими печатками, оточили їх, моїх безборонних коханців, і розп'яли б — карого коня на двоспальному ліжку з нікельованими бильцями, а гніду лошицю — на двоспальному ліжечку з рожевого дерева, а потім дві задоволених ханжі пішли б різатись у кінга колодою карт з голими дівчиськами, таж тільки наші коні втекли, тільки зірками з лобів замиготіло.

А ще бачили двох коней з зірочками в черві біля оперного театру на балет Прокоф'єва «Ромео і Джульєтта», та ще одна ханжа другій розповідала, що кінв читав напам'ять лошиці «Історію кавалера де Гріє і Манон Леско» абата Прево — треба видати закон, який забороняв би карому коневі і гнідій лошиці читати про любов, звідки б вони

тоді довідались, як це — любитись на білому світі. «Менше було б розпустити!» — категорично твердили лицарі двоспальних ліжок.

Дві грамотні регати ханжі стояли, закоханих хапали і прококетували, в кожній в шлунку було по стонадцять закоханих, а я їм сказав, цим двом вченим ханжам: «Закохані коні втекли до мене в баладу, де кожна строфа вівсом пахне, в цю мою вільну і простору баладу без жодного виляску ба-тога. Хто донесе про них в Б.-Муртинський рад-госп Красноярського краю, хай тому пальці повсихають!»

«А ми протезами приловчимось і донесемо!» — сказали мені ханжі, аж коні вуха нашорошили, мої м'якогубі коники...

Балада золотої цибулі

Звичайна цибулина —
Зоря нужденних.

П а б л о Н е р у д а

Вона — золотощoka богиня продажних ринків —

Маятником погойдується у гроні вікна,

Обнявши за шию горбату тітку Горпину.

Вона — заплетена німфа в зів'ялі коси подруг,

Обмадана мільйонами ласих очей,

Прагне збутися своєї золотоавої циоти!

Вона — малесенька баня підземних церковок —

Дрижить за свою золоту віруючу душу

Перед язичницькою захланністю тупого ножа!

Почервоній — простягаючи за її золото

сміття своїх мідяків!

Вона вже чує, як мліють її золоті груди

В передчутті газових обіймів джигуна Вогню.

Вона — королева краси сільських світанкових

базарів,

Прийшло сидить на гаптвахті солдатської

кишені,

Невинна золота фея жорстокого Ацетиту.

Вона — рідна сестра черствого житнього Хліба
І близнючка-сестриця біложупанного Часнику,
Вона — золота граната у пащу

студентського голоду,

Затята суперниця розвареної рохлі Картоплі,
Вірна подруга кухонної скромниці Солі,
Мала Жанна д'Арк на всіх англосаксів — мікробів,
Вона — ніжна Лаура якогось

кирпатого Петра Петрарки

З київського технічного училища на Подолі,
Захована в теплоді його саморобної валізки,
Чи вона—забута, занедбана цибулина Попелюшка,
Що безіменно зітліє у шлунку якогось бонзи,
Вона — золота-золотісінька, не знає,

як їй судилось вмерти,

Чи судилось лягти їй святими білими німбами
На нерозгадану тайву пшеничної скибки,

Чи вона має крутити хула-хуп перед

кривавим Шашликом

Ніжно-сизими сочистими кільцями-обручами
На срібному тілі грузинського князя Шампура...
Починається золота агонія

передсмертного Стриптиза:

Вона скидає свою золотаву шубку,
Вона скидає свій золотавий лискучий светр,

Вона скидає свою золотисту ніжну суконьку,
Вона скидає свою золотісіньку льолю-лушпиньку
І, оголена, біла, плаче од згвалтованої цноти,
Вона — золота Цибулинка з маминого городу,
Вона — золота весталка з Храму Таємниці Буття,
Зібгана в золотий кулачок переляку...

Бабусенція

Ой, оце чудне дівчатонько, оїя,
Щосуботоньки їде з містонька
До бабоньки, до бабусеньки, ой.
Лишає свої інфузорії-туфельки,
Скидає свої лаковані туфельки,
Одягає куфайчатко порване, ойойоечки.
У бабцюлі, у бабусеньки, ой,
Взува старі чоботи-шкарабани,
Бабчині чоботи-чоботищенки.
Наносить води повну балію —
Ще відро, ще відро, ще відеречко,
Та в баняки, банячища, ой,
Та любисток зімліє в горнятах,
Аж зімліє бабусина хата, ойойой,
Хата, хатуся, хатинонька,
Хатусенька, Хата Стріхівна, ой.
— Заворожи мені, бабченько, оїя,
Бабусенько, бабуліня, бабусенція.
Ой, гаряча, ой, бабулик, ойойойєчки.

Ляпотить, хлюпотить у ноченьках
Дівуліня, дівчина, дівогоренько,
А бабуся так і вештається, ойой,
А бабище все шупортається, ойя,
З кочергами, з баняками, банячищами...
Внучка, внученька, студентонька
Спить у баби на ряднищі
Під кожухом, кожушиськом, кожушариськом.
На лежанці в дмоки дмокає, аж оєчки.
(Випадає їй казюонний дїм
І валет бубиновий в нїм,
Туз хрестовий забєру,
Швидше вже сама помру...)
А дївуля, дївчинина, дївувальниця
До кожуха, кожушенка так і горнєтьєся,
А бабуся, бабуліня, бабусєнція
До дївчиська, дївчиниська так і тулїтьєся —
Сиротина ж, сиротуля, сиропташєчка,
Бабумамця, бабутатко, бабусєнєчко...

Балада, банальна з банальних

Дядько Ригор скинув бушлат,
Зашмарований вугільним пилом,
Шапку повісив на доньчин халат,
Руки помив туалетним милом.

Заглянув на кухню, турнув буфет.
Хліба немає — ото заморока,
Лише задубілий пісний вінегрет
Бурячиськами зирить впівока.

Дядько Ригор накинув бушлат,
Прогартований вугільним пилом,—
До гастронома каштановий сад
Простелив йому білий килим.

Купив буханець, примостив під пахву.
Подавсь навпрошки додому.
В дядька Степана брав шашку за фук,
Стріляв доміном по твердому.

Ніч за вікном безжально текла,
Крутила в'язи годинникам,
Хрумтливу цілушку доньці відклав,
З'їв м'якиша зсередини

І закуняв за горбатим столом
Наодинці з запеченим хлібом,
Наодинці з домашнім житнім теплом,
Яке по роботі надибав.

Хліб йому стернями свіжими пах,
Сонцем світився в цілушці —
На буханець головою впав,
Спав на гарячій подушці...

Я тяжко здригнувся, я моторошно відчув:
Я так само залюблений в порожні кінотеатри,
Де буває душа наодинці з білим екраном,
Як буває самотнє перо наодинці з самотнім
аркушем.

«Я б, напевне, помер, якби не було кіно»,—
Сказав я собі якось і моторошно здригнувся,
Оглянувши пустельний німий кінозал,
І, ще один з кіновіруючих,
Пішов сповідатись в собор поезії..

Чарлі та Чаплін

Вперше їхав степом я, вперше їхав білим, гей-бо ж серед ночі, гей-бо ж серед чорної — вперше їхав я на друге село в кіно. А дядько на передку сидів, ноги набік звівши, а кіномеханік позіхав на розповен рот, одного коня, білого, звали Чарлі, а другого — корінного, вороного — Чаплін... «Но, Чарлі, Чаплін, поїхали, но!..» Три солоних зорі дивились мені в дитяче чоло, нехворощ прокидалась на ніч, суміжні століття в'язались в такі суверенні вузли, що видихнути цю мить було так лячно, ніби саме-самісіньке життя. Тяжкий мій безмежний степ вперше цупко брав мене, оторопілого малюка, в свої сиві долоні: «Но, Чарлі, Чаплін, но!..» — і вперше так дивно зазирає у очі...

Диво дивне сталося зі мною,
Коли ще кіно блукало по селах,
Прямо-прямісінько озиминою,
Прямо по врунах веселих.
Дивуй мене, доле, дивуйся зі мною.

«Но, Чарлі, Чаплін, поїхали, но!..»

Вруна з веселою сивизною,

Все — як у сивого мага кіно.

Як упала перша солона зірка на дорогу — я побачив маленьку постать у темному циліндрі, що дріботіла з паличкою попереду. І тільки потім я побачив її на білій стіні короварні, де ми дивились з доярками «Золоту лихоманку». «Я вже бачив його — Чапліна, я вже бачив його на дорозі, він ішов перед нас», — кричав я дядькові на вухо. «В цього малого фантазія, — сказав незрозуміле слово кіномеханік, — виросте — піде робити кіно». «Ні, — заступився за мене дядько, кадровий їздовий, — він буде мати діло з кіньми». Справдилось дядькове пророкування — крилаті коні гупотять у мене під вікнами, аж інколи я забуваюсь і кричу:

«Но, Чарлі, Чаплін, поїхали, но!..»

Балада про скромність

— Не вистачає йому скромності! —
Кричало круг мене голодне кодро
Скромних графоманів і чесних заробітчан.
— Так, трохи не вистачає йому скромності! —
Великодушно погодились поважні дяді,
Поблажливо дивлячись з критичних Говерл.
— Людський глас — глас божий.
Вирішив я: «Треба зайти до Скромності».
Купив пучок осніжених конвалій
І сизий флакончик парфумів,
Чесучевий плащ кинув на руку.
В кімнату ввійшов — і остовпів, подивований:
П'яне опасисте бабисько лежить на дивані,
І смоче цигарку, і зирить презирливо скоса.
Знизавши плечима, я вийшов у клекіт людський.
...Поламавши стонадцять доріг,
Мимо тронів Апломбу і Слави
Брів обридливо — і мимсволі
Затялась моя думка оскомою:

«Треба ж зайти до Скромності».
Послизнувшись на пам'яті,
Передчуваючи стрічу, шкалик горілки хильнув,
Купив цигарок ментолових, взяв «Спотикач»
по дорозі,

Не стукаючи, ввірвався:
Стоїть дівча наполохане, смокче зорю-карамельку,
Русу косу розплітає, вронивши приколки долі...

Балада синтезу

Бенкет грози. Громаддя грому
Гряде з-під чорної гряди.
Так блискавок шорстку солону
Вітри скиртують молоді.

Так закипають буйні губи
Блакитногрішні, боже мій,
Так дощову сонату згуби
Бомблять на мене крила вій.

На зламаних бровах-коромислах
Себе шовково ти внесла,
Так я повісився на домислах,
На помислах твоїх неслав.

Так пив я божевільний регіт,
Щоб ти лиш сонячно світилась,
Так в берег брів крутоберегих
Два карих океани билось...

Громів гортанне рокотання.
Дощів поламані хребти.
Так захлинаються в риданнях
Солоні сурми самоти.

Городня балада

На вгороді, коло копанки, шум.

Вітер лоскоче петрушку.
Дивується з перцю, чом той сердитий,
Вітер гуляє по огірках,
Смішний вітер в зелених трусах,
З кладки пірнає у копанку,
Сохне на сонці, труси викручує
(Йде в осоку, щоб ніхто не бачив)
І слухає мокрим вухом.

На вгороді, коло копанки, шум.

Огірки лежать серед гудиння.
Пуп'янки в брунатних, в чорних плавках,
Той вивернувся навзнак, той набік,
Жовтяк перегляда «Вечірній Київ»,
Той ліг на спину і цигарку палить,
А той листом напнувся, мов газетою,—
А всі бояться Химиних курей
З гострющими червоними дзьобами.

На вгороді, коло копанки, шум.

Збитошний вітер у піке зайшов,
Гайнув — і збив три круглих помідори,
І покотив між плоскістю і матіркою,
Аж соняшник на ногу дибки звівся,
І покотив червоних аж на грядку,
Де огірки зелені, ніби пляжники,
Одлежували на грудках боки.

На вгороді, коло копанки, шум.

Всі здивувались — що ж воно таке:
І не зелене, і не довгувате.
Та всякого бува на білім світі:
Є ж за границею і круглі огірки.
Сховалися в зелену ерудицію,
А вітер, пирскаючи, їм гортав
Енциклопедію листків зелених.

На вгороді, коло копанки, шум.

Все розторопав жовтий огірок,
Діставши з-під петрушки окуляри.
За довгий вік багато див він бачив:

Грудастих кавунів в тільняшках,
Не те що пересічних помідорів,
І не забув, як в молодості буйній
Раз навіть коло диньки переспав.

На вгороді, коло копанки, шум.

Дід розіслав між гудинням слова:
«Погляньте ось на цих червонобоких,
Що зайнялись од сорому на сонці.
Не дорога їм наша тиха грядка,
Їм не минути Химиних курей.
Ми ж лежимо у затінку під листям
І в ласці божій діждемось засолу,
А дехто навіть в жовтяка дозріє».

Вітер виліз на кладку з копанки,
Зняв труси і забув про них,
Рота розкривши, стоїть голий,
Слухає на огірчаному пляжі.

На вгороді, коло копанки, шум.

Балада про загублені слова

В юшку кришили стручки квасолі,
Мішали пшеничні коржі із маком,
А я не зманив коронів бараболою
І ненароком рвав клешні ракам.

А потім ішов до дівчат на сіно,
Пісні цілував і пригублював губи,
У Наді світилось вишневе коліно,
І рипала музика коло клубу.

Дуже од спеки гула голова,
Чекав я листа і рибного ранку.
І стали в мені проростати слова,
Як білі гриби в дощову лихоманку.

Ой слова мої, сизі соколи,
Голубі мої голуби,
Огирями ви серцем процокали,
Та я вас, як дівчат, розгубив.

Уже вкипіла стручкаста квасоля
І замішались коржі із маком,
А я розгубив слова серед поля,
Стояв і плакав...

**Варіації на теми картин
Тетяни Яблонської**

Баладонька - загадонька

Основа соснова, а скляне піткання,
Серед ночі — зірки в очі, а сонечко — зрання,
Поля скляні, блакитняні, межі — дерев'янці,
Ходить собі у спідниці чи то у фіранці.
Три веселі четвертинки, найстарше — четверте,
П'яте гостре, шосте просте,
в стіні розпростерте...

Несе в пригорщах блакитних Сонце в хату.
Кватирки нема, щоб Горе не ввійшло.
Несе в пригорщах блакитних Ніч із хати.
Кватирки нема, щоб Злагода не вийшла.
Якби я досі був у мами, я хотів би бути
в і к о н ц е м

Балада про Весноньку

— Господаре, господароньку, відтвори ворітонька!

— Хто воріт кличе? — Яронька Веснонька!

— Ой зелена Веснонько в рутянім віноньку,
У кожній квітоньді — по золотій бджілоньці,
А на чім же ти сидиш? — На злотнім кріслечку,
В небесі посаджена, хмароньками обгороджена.

— А чим же ти граєш? — Золотим яблучком,

Ой не золотим яблучком — золотим сонечком.

— А чим же погрожуєш? —

Золотий ніжик маю.

— Ой весна-красна, що ж нам винесла?

Як ти звисла по небесоньках долю-райдугу,

Відтворим воротонька, пустим раденько:

Малим діточкам побіганнячко,

Старим бабонькам посіданнячко,

Красним дівонькам на співаннячко,

А господарям на робіттячко.

— Ой весна-красна, що ж нам винесла?
Як нам винесла сонце в хмароньці, кров на ратищі,
Затворим воротища, втопим радощі:

Малим діточкам — сиротиннячко,
Старим бабонькам — голосіннячко,
Красним дівонькам — сльози-нитоньки,
Господаронькам — кривдю литоньки.

— Господаре, господароньку, відтвори ворітонька!
Золотим сонцем сяю, золотий ніжик впускаю,
Топлю в морі-окіяні — твоя владонька!

Всі бджолята забджолили,
Й сонечко між ними,
Одним крильцем світ затьмили,
Другим — роз'яснили...

Балада про вузлики

Була колись у мене баба Корупчиха,
Мені і досі її руки світять.
Була баба Корупчиха темна, неграмотна,
Мені і досі її руки світять.
Пекла баба Корупчиха пироги з калиною,
Мені і досі світ без неї темний.
Хто був голодний — приходив до Корупчихи,
Вона кожного вузликом наділяла.
Хто був холодний — грівся у Корупчихи
І виносив од неї вузлик у пазусі.
Хто був безсовісний, той лишився безсовісним,
А вона кожного вузликом наділяла.
Як насняться мені сні чорнючі —
Прийде Корупчиха, розв'яже вузлик,
Як насняться мені сні солодкі з калиною,
Прийде Корупчиха, зав'яже їх у вузлик.
Дуже журиться баба Корупчиха в могилі,
Руки їй склали, не може зв'язати вузлика.
Я не вірю у скатерки-самобранки,

**Вірю у вузлики баби Корупчихи.
Сам їх бачив, сам їх розв'язував
І зав'язав їх навіки у пам'яті.
А Корупчиха білою хустиною напиналася,
Вузлик під шию ніколи не зав'язувала.
А сховали її у позиченій хустці,
Бо свої вона у вузлики пов'язала...**

Балада про двох лебедів

**Ой чи то я Леда, ой чи то я Лада,
Аж на мене біл лебедик з небесонька пада.**

**Пада він та й пада, впада до упаду,
Ой на Леду білошінну, ой на білу Ладу.**

**Ой чи пінна Леда, ой чи панна Лада,
Аж на мене чорен лебідь з хмаровища пада.**

**Пада, паднем пада, не впиняє лету,
Ой на Ладу білошінну, ой на білу Леду.**

**Білоперса Леда, снігоперса Лада,
Ой чорнявич чи білявич зі мною ізвлада?!**

Балада про мою дівчину

Ой ти дівчинонько, моя вір'янонько,
У тебе личенько— рум'яне яблунько.

А твої вустоньки, а твої губоньки —
Звелись пелюстоньки з вогнем докупоньки.

Ой не так вустоньки, як тільки ти сама,
Як на бумазі вся перцем написана.

Писали ж, радили в темнаві ноченьки,
Списали, зладили хупаві оченьки.

Та ще й при місяцю, ще й при горішечку
Пустили в кароньки лукавцю кришечку.

Ой малювали влад ті малярове,
Намалювали вряд тонюні брови.

А вже при соненьку, при жайворіненьку
Рівняли брівоньку та й під шнурівоньку.

Аж надірвалися з того старання.
Це моя дівчина — кажу зарання...

Балада про Вдовиння

Сіли удови, крилоньки ісклали,
А посередині — Вдовиння.
Вигнали б через вікно —
Рама хрещата, горішана.
Вигнали б через двері —
Вітер надворі, минувшина.
Вигнали б піснею —
У Вдовиння слуху нема.
Вигнали б рушниками —
У Вдовиння очей нема.
Вигнали б слізоньками —
У Вдовиння дна немає.
Сіли удови, крилоньки ісклали,
А посередині — Вдовиння.
Одна — сива, друга — сама,
А Вдовиння — в фартушині...

Балада про чайну

Була корчма,
А тепер нема.
А тепер, звичайно,—
Чайна...

Хто це так слуха в обидва вуха?
Причаєна чайна.
Хто це так слуха в тридцять два вуха?
Чуйна чайна.
Хто це так слуха у сто два вуха?
Незвичайна чайна.

...Афери шоферів в артілі —
Голів привезли на нараду.
Дві бабоньки посивілі
Шукають у Седневі правду —
Прямо у райсоцзабезі.
Офіціантки тверезі,
Проїжджі тузи надуті.
Трактористи в мазуті.
Районний автоінспектор
Звіряє горілчаний спектр.
Старий перукар Соломон
Чавить торішній лимон,
Дурить куму недарма.

**Не вірить циган Хома,
Розчісує гребенем брови.
«Щоб ви були здорові!..»
Збіговисько чоловіче,
Суверенне районне віче...**

Циганська балада

Я вам скажу такє:
Сокира в мене слухняна,
Жінка в мене молода,
Хата в мене нова,
Сокиру вмію гострити,
Жінку вмію любити,
Хаті вмію лад дати,
А щось мене пече.

Я вам скажу такє:
Мої університети — вся сокира,
Поїхать би кудись, чи що?
Хліб є, сало водиться,
Самогонка синьо горить,
Через день кіно крутять,
Дитя скоро буде,
А щось мене пече.

Оце я вам і кажу:
Вам видніше, ви вчені.
Нап'юся — не проходить,

Перевертаюся та й думаю —
Поїхать би кудись, чи що?
Хлопці всі порозлігалися.
А в мене ж хіба гирі на ногах?
А в мене ж хіба кров устоялась?
Пече — не перестає.

Весільна балада

Височенько-височенно кленоньки зростали,
А ще вище в небовищі орли клекотали,
В небі раюючи, камінням граючи,
Крем'яхи крилоньками перебираючи,
Перебирали, камінь турнули —
Нелюбу голову геть розчухнули.
Візьму з кагли я чорну каглянку,
Тугенько зав'яжу нелюбу ранку —
Матусечко ріднесечка,
Не люб мені, сивесечка...

Височенько-височенно кленоньки зростали,
А ще вище в небовище орлоньки злітали,
В небі раюючи, яблучками граючи,
Крилоньками папір'янки перебираючи,
Не перехопили, яблунько впустили —
Миленькому голубоньку губоньку розбили.
Я затулю вустоньками оту рану зрана,
Хай гоїться, не гається ота зрадна рана —
Матусечко, сивесечка,
Любий мені, ріднесечка...

Височенько-височенно кленоньки зростали,
А найвище в небовищі орли клекотали,
В небі паруючись, перстенями граючись,
Крилоньками перстеники перебираючи,
Не перехопили — впустили, шалені,
Ген у полі впали долі золоті перстені —
Матусечко сивесечка,
Пусти мене скоресечко,
Судилося на роду —
Перстеники віднайду...

Балада розплющених дитячих очей

Я хочу бачити світ розплющеними очима,
Я ще таке маленьке, я вмію тільки бачити,
Прагну маму веселою мамою бачити,
Прагну сонце бачити в золотому капелюшку,
Прагну небо бачити в синій хустині,
Я ще не знаю, яка на запах Чеснота,
Я ще не знаю, яка на смак Підлість,
Якого кольору Заздрість, якого виміру Смута,
Яка засолена Туга, яка незглибима Любов,
Яка синьоока Щирість, яка мерехтлива
Підступність,
Я ще все розкладу по полицях,
Та все ж, поки я виросту, зробіть щось таке
на світі,
Щоб ніколи не заплющувати очей від Страху,
Не зміщуйте по-дорослому пропорцій.
Орли дивляться на сонце розплющеними очима.
Діти дивляться на світ розплющеними очима,

Балада про стару

Не лякайся, нене, небагато нас лине
На задвір'я зелене, на обійстя вдовине,
Двадцятєро й трое на обійстя твоє,
Та й прилине ж роєм двадцятєро й трое:

Двадцятєро лине в гості
Із рідної стороності,
Двадцятєро у сні сниться —
Синів п'ятірниця,
Та ще, мамдю-зірко,
Невісток п'ятірко,
У кожної невістойки
Синойків по двійко...
Хто ж то градом рине в гості
З чужинної стороності?

Перше — само Самотиння крапа

дощем-крапотинням,

Поливає слізьми-бризьми старезне коріння,
Друге — тужна Туга, хрупава, муруга,
Очікує, вичікує, тоскно тужить Туга,

А помічне третє — то немічна Неміч
Обсотує хрусті-кості, миче мичку нені...

Всохли ж води, джерель-води,

Ринуть гради нені в груди.

Наїхали густо гості

З чужинної стороності,

Самотиння, Туга й Неміч

Сіли на ніч коло нені,

Сіли трійлом в узголів'ї,

При старому безголів'ї,

Картярюють в карти,

Визбирюють гіркосльози

В кварти, щербокварти.

Де ж ви, де ж ви, милі гості

З синівської стороності,

Чи ж ви лишеньком покрились,

Чи з добронька забарились?

Ой дарма,

Ой нема...

Балада роду

В мого роду — сто доріг,
Сто століть у мого роду.
Вичовганий старий поріг
Старій бабі в нагороду.
Сива стежка в сто доріг
Розлітається од хати.
Сто вітрів мій вік запріг
Сиву хату розхитати.
Сто скажених сивих бід
Та й сушило ж роду вроду,
Та не висхне зроду рід
Ні в погоду, ні в негоду.
Внучок тупцю тупотить,
Тупцю, внучю, тупцю, хлопче.
Сто стежин у світ летить,
Він — сто першеньку протопче...
Роде рідний! Не стлумить
Нашу жилаву породу —
Сто вітрів в ногах лежить
Мого роду і народу...

На уїтменівські мотиви

Що таке трава?

Запитав мене син, запитав мене син-білочубчик,

Запитав мене, аж зітхнув, запитав:

«Трава — що воно таке?» — запитав мене син.

І приніс мені з луку — штанці взеленив —

Оберемочок цілий, і кинув його на долівку,

На пахку лепеху з корінцями рожевоколінними,

І на скатерку кинув, і сів біля мене на лавку,

І забув вже словами, тільки очима ще запитав:

«Трава—що воно таке?»—запитав мене син очима

І підсунувся, ще підсунувся і плічком своїм

ще запитав.

Що ж мені відповісти? Менше від сина я знаю

І більше від сина не знаю, що ж то таке трава...

Може, це прапор мій з шовку зеленого,

Прапор надії на штурмі вітрів,

Що між буття, між ниття цілоденного

Прапор — єдиний ще не згорів.

Може — від бога зелена хустинка,

Що вбереглася від сопел ракет,
За велінням земного годинника
Сповідує смерть, загусає в брикет.

Сонячна пташка з зеленими крилами,
Пахкий ієрогліф з таємних родин..
Якби ж він в контексті, давно вже
відкрили б ми,
Хто він, такий та сякий, за один!

Цвинтарне зілля, містичне, побрижене,
Стріла хлорофілу на зграю чортів,
А потім, як є під нулівку підстрижене
Тупою косою між чорних хрестів...

Слава смерті — служниці життя,
Чорнорукій, задастій, невтомній,
Що траву насіває! Нема вороття
Людській долі — пісній чи скромній!

Як безсмертя зоветься? Трава!
Як трава озоветься? Луною
Про людські безберегі дива,
Гей, увінчані поспіль травою.

Кругообігу, сивий диваче,
Мчиш собі по тунелях трави
З голови — аж історія плаче —
До амеби — не до голови.

Забиваєш нам баки ти знову,
Що не згине і пучка трави...
Та й трава починає вже мову,
В людських мозках розторгану мову
Про початок новий — з голови...

Ради чого, ви думаєте...

Ради чого, ви думаєте, я берусь за перо?
Щоб поганити зло? Щоб уславить добро?
Нерозлучних братів я візьмусь розлучити?
І життя білим шовком лише перешити?

НІ!

Просто, щоб розповісти, що я бачив
двох дивних людей
На пустельному полі, на білих снігах:
Один щойно-щойнісінько зійшов з ракети,
Другий щойно-щойнісінько зійшов з поїзда —
На пустельному полі, на білих снігах.

Один — щойно з табору, обнімав іншого —
щойно з неба.
Чорна куфайка пронумерована обіймала
білу теніску без номера,
На пустельному полі на білих снігах
Один — міцно обіймав першого,
А перший гаряче його обцілював.

Триптих про слова

I

Отак зима скотилась біло,
Так літо котиться зелене,
Так знахабніло й наболіло
Питання кружать вколо мене.

Не кожному тому питанню
Ти вцідиш крові повні чари,—
По кожному кровоповстанню —
Шукай для ран загойні чари.

А ті ж питання? Кожне варте
Пахучий шелест крові спити,
Та сохнуть од безкров'я кварти,
І мруть слова, як в голод діти.

II

А як мені слова свої пізнати,
Коли ж це не мої — чужі слова,
А як мені скараскатися знади,
Як знада — та й у прірву порива...

83

Слова ж бо означальні — і до мене
Приссалися, і до моїх речей,
Хоч гонить їх життя моє шалене,
Та ними світ і скигнить, і рече...

Так прагнеться точнішим бути в слові —
Сокирою ж бо рубані слова...
А зогрішиш в ланцетогострій мові —
В чад німоти пірнає голова...

III

Віолончель погасла. І відразу
Вмер контрабас — хапливо, нашвидку,
А скрипка п'є гарячий грім екстазу,
Грозу екстазу, біду, аж гірку.

Талане мій, по дикому смичкові,
По струнах полохливих прослизни
У лоно скрипки, де брунькує слово,
Де спіє слово в муках тишини.

Вагітна скрипка стане породіллю,
Оркестр пройме морозночорний шок,
Як нехрещене слово самоціллю
Повстане з оркестрових пелюшок.

Візьми його. Не дай на зваду славі,
А по-спартанськи босим — на мороз.
Туге од сонця, чорновеличаве,
Воно провисне буйним гроном гроз.

І в тому одчайдушному розгоні
Затям собі і стверди це життям,
Що слово — з музики, з її гірких агоній,
І мати слова — скрипка. Це затям.

Матері від блудного сина

Суть поезії — повернути людським словам їх первісне, тобто найчистіше і найвагоміше значення.

Поль Елюар

Ну як мені впасти до ніг твоїх босих
Крізь стогін гундосих зачумлених слів?!
Ти ходиш по вічних задуманих росах,
А я тебе, мамо, і досі не стрів...

Я — блудний мізинок твій. Світу ж багато—
Мене ти пустила в далекі світи.
Повір, я не зваблюсь на долю пихату.
Та скільки ж мені ще іти та іти...

Що мовиш? Та й сили ж мені доручила
Твоя всепрощаюча чесна рука!
Боюсь я, що зломить мене моя сила,
Така ж вона чорна, могутня й терпка.

Такі ж маю крила, що й краю не маю,
Таке ж моє небо, аж дике в бровах...
Та віриш мені ти — ту віру безкраю
Я на ніч усюди кладу в головах!

Свій клекіт стосонцевий, клекіт свободний
Морозом іронії взявсь пропекти,
Я ж дуже прискіпливий, злий і холодний —
Я вперше до тебе звернувся на «ти»...
Що мовиш? Куди ж мені, мамо, без тебе,
Та тільки ж до тебе іти ще та йти,
Іти як до неба, до вічного неба —
Я ж вперше до тебе звернувся на «ти»...

Ода братерству

Що є братерства гідніше
На дії крутоплечій планеті?!
Гей, гучномовці стоусті,
Чому ж ваші горла захрипли?
Невже протяла язики вам
Чорна напалмова голка?..
У гучномовець небес,
Витертий хмар рушником,
У мегафон цей блакитний,
Єдиний для всіх народів,
Я, сп'янілий од слова самого,
Гукаю єдине це слово...
Братерство! —
І бомби захланні
Мертвіють в звірячих утробах.
Братерство! —
Новітні Кортеси
Кусають себе скорпіонами.
Братерство! —

Маленькі хлоп'ята
Топлять пластмасову зброю
І пасуються лагідним сонцем
З Федеріко Гарсія-Лоркою.
Коли народ заклопотаний
Заглядає ув очі народові —
Рута-м'ята братерства
Вироста по плечі самоповаги.
Як традиція ошуканства
Стане традицією самопокути,
Над безоднями кривд
Звисне тепле крило забуття —
Немає народів — Каїнів,
То й немає народів — Авелів...
О глузде, недовірку мій!
Який ти тяжкий на довіру!
Все екстатично витрушуєш
З мішка світової пам'яті,
Заклавши ногу за ногу,
Все єхидно мене перепитуєш:
З яких це таких цеглин
Гостинець до пекла мощений?
Бо ж на дружбу простягнуті руки
Можуть тобі і викрутити?
Та це тебе так замлоїло,

Як ту породілляю сумнівну —
Хіба ж оце сумнів мужчини,
О глузде мій, мій ясновидцю...
Бо ж нема над братерство
Вагомішого набутку,
Інших праведних істин
Немає на цій планеті.
Уже й хижаки з-за зубів,
Як з-за ґрат, випускають це слово.
Воно вже одлунює ніжно
В коридорах жахних антисвіту —
Триєдина надія надій,
Що веде за собою надію.
О народе мій сизий,
Чорнокрильцю мій сонценосний!
Хай же гідність твоя
І снага твоїх кутих рамен
Запорукою буде
У гордім братанні з братами...

Василеві Симоненкові

До 30-ліття поета

**Як тобі ведеться там, Василю?
Під землею, під ріллею — там...
По якому цвинтарному стилю
Нам ростити крила в телеграм?**

**Та й на думи стільки того попиту,
На задуми стільки того потопту,
Аж погіркли молоді меди,
Смерте, чорну руку одведи!**

**Що тобі там чути під землею,
Вухами припавши,— на цей світ?..
Що тобі од нашого елею
Юних ювілейних гірколіт?**

**Та й на брови впали зорі чорні,
Та й зчорнили думи ілюзорні,
Та й зчорнили золоті меди,
Смерте, чорну руку одведи!**

Син мужицький. Золоте коріння.
Одчайдушна блискавка брови,
Спалах — і холуйське павутиння
Запалив пожегом голови.

На пожежі — стільки тих пожежників,
Стільки обережних обережників,
Стільки безголосої води,
Смерте, чорну руку одведи!

Пахне сонцем наше грішне небо,
В сонці — твоє полум'я руде.
Всі ми прийдем на той світ, до тебе,
Тільки Україна хай не йде!

Хай на думи завжди стільки попиту,
Завжди стільки тупоту та й потопту,
Та не згірнуть молоді меди,
Вічно пахнуть золоті меди,
Смерте, чорну руку одведи!

Ідея фікс

Така вона, ідея фікс —
Знайти канал сучасний Стікс,
В якому хвиленьки чумні
Ковтають тисячі човнів...
Така ж ідея! Ну й чудна!
Ще й висушить канал до дна!
Горить, аж клекотить, ідея,
Як та вогненна орхідея.
Той спить ідейно, аж хропе,
Над цим чигає МДП *,
Аж поки владно не наспіє
Час трудової терапії
Та висушить його ідеї,
Як спека душу з орхідеї.
Єсть між ідей золоточолі,
А є й чудні спартанці голі,
Треновані, цупкі і злющі,
Надмірно смілі... й невидющі,

* МДП — маніакально-депресивний психоз.

Анахорети й сибарити,
Громили, бевзі й ерудити —
Зроста в розсаднику людей
Квітуче марево ідей.
Біжать, скавчать, як цуценята,
Ідеї — фікси й фіксенята,
Ричить, аж кров холоде в жилах,
Ідея Фіксівна Громила,
Б'ють в небеса людських грудей
Ракети сонячних ідей.
Була й така ідея фікс —
Знайти канал сучасний Стікс
І висушить його до дна,
Така ідея вже чудна...
Клянуся Стіксом: між людей
Нема вже кращої з ідей.

Так саме так

Так багато вчителів
Мала ця стара історія
Так багато вчителів
Вчили нас ходити в ногу
Розплескали старого коржа
Цю стару репану землю
Юні юначі підбори
Так багато вчителів
Вчили нас ходити в ногу
Та хтось завжди заважав єфрейторам
Навчити людство ходити в ногу
Розмотувалась обмотка
Муляла збита густілка
Чи призначали нового єфрейтора
Поки той призвичаювався
Людство знову розучувалось
Людство знову ходило не в ногу
Так і дісталось в сьогодні

Дзвони і струни

Гуде-гряде з усіх сторін,
Куди не піду, не поїду,
Загалу рокітливий дзвін..
Де ж сині струни індивіду?
Веселі видива-дива,
Аж дзвонить голова,
Як гримне подзвін-серебрін,
Ще й чорним гулом навздогін
Звершить свої права...
Веселі видива-дива,
Аж дзвонить голова,
Як цей астматик чи хрипун,
Дзвінок — гортанний лоскотун,
Малий сіяч великих лун
Довершує права —
Веселі видива-дива,
Аж дзвонить голова...
Притихли струни щось в тобі,
Гарячі струни голубі.

Ти спраглим струнам крові дай,
Хай нахильці співають, хай,
Свій шал втуртуй у них
І в ритмах рятівних
На струнах-вороних
Сам розкошуй, гуляй...
Веселі видива-дива,
Весела голова...

Офелія

Напитись неба, губи вітром втерти,
Ся'яніти степом, сонцем захлинутись,
Офелію полів — холодну соломинку —
Відняти в заїди — вітру крижаного.
Яка ж мізерна колотнеча долі!..
Ей ви там, як вас, тихо, не сполохайте
Тонюсіньку холодну соломинку,
Що гріється у мене біля серця.

Міражі

Хижий вихор тне ножами,
Хиже сонце тяжко спить,
Сон виткими віражами
В міражі мої летить.

Мерехтять вони — облесні,
Чесним намірам чужі,
Безсловесні, безтілесні,
Надто знадні — міражі.

В них м'які льодисті пальці,
Крижанисті пазурі.
Думці, змореній весталці,
Душать шию в хитрій грі.

Душать ніжно — в напівсили,
Душать в пахоцях імлі.
Поманили, полонили,
Хижим раєм облягли.

**В міражів сухотні груди,
Астматичний подих-пах.
Ефемерністю марудить
Хтось когось в піснях пісках.**

**І тому у вирі знади,
Ставши й на піски-ножі,
Знати, знати, завжди знати:
Міражі — це міражі...**

Цвіркун і море

Коли цвіркун потрапив до моря, то ледве отямився: воно було таким безкордонним і рідним. Він тепло похукав на свій смичок, вибив зашпори з пальців і налагодився грати. Та щоразу вітер відносив руку од струни, а деко вже просоліло.

— Треба буде замовити другу в Страдіварі,— подумалось йому, і він вилив морську воду з свого степового чобота.

Море спрагло за веселощами. Воно ніколи не чуло скрипки Страдіварі, тому завбачливо посадило за грати всі дев'яті вали, позамикало всі хижі циклонни, які б заважали служити, лише морське серце войовничо гупало-калатало в глибині, і цвіркунові було лячно, як цигану в колгоспі. Мелодія була тужливою, аж сухою, і пахла двинтарним насінням, як всі мелодії цвіркунів.

Море замовляло все ультравеселе, архімажорне, та найбравурніші мелодії в цвіркуна завершувались

мінором, ніби кожна морська хвиля очмаріло марила вагнерівськими траурними маршами чи заздалегідь мала мокро хлипати в блакитну хустку.

І море навіть вимкнуло своє серце, аби воно не дисонувало барабаном, цвіркун лоскотав себе лівою ногою під пахвами для веселості, ковтав рожеві пігулки фірми «Гомеричні реготи», та його смичок сам плив, хапливо захлинаючись, у реквіємних хвилях. І море справедливо обурилось, а цвіркун зніяковів і потягся, за звичаєм предків, почухати теплим смичком потилицю.

Цвіркуна згодом відправили в якусь степову божевільню, море вислало авторитетну комісію, аби дослідити дивні причини зриву степового скрипаля.

Цвіркун лежав на крохмалених простирадлах, пив томатний сік і чинив перелюб з рудими санітарками. Інколи йому снилося море, припнуті налігачами вітри, посаджені за ґрати дев'яті вали — і він їх відв'язував, відмикав усі замки, його море клекотіло, бурунило, а він, лячно озираючись на всі боки божевільні, картав себе в думці за анархізм і знову тягся до грішної плоті рудої санітарки.

Авторитетна комісія розводила руками:

— Вірогідно, що це спадкова хвороба. Всі озна-

ки мало дослідженого інтуїтивного комплексу—глибоко похованого бажання бути вільним, яке зраджує їх мимо їхньої волі. Правда, в родині цвіркунів про це знають тільки мертві.

Море не слухало: його тіло приймала благородна гикавка.

Принцип бумеранга

Жартівлива пісня

На вгороді бузюна,
А в Києві — дядько.

Народне прислів'я

**Чи вже гриміти зеленим громом
На бойовищі у ніч лиху?
Кого ж ми ганим? Кого ж ми громим?
Кому ж ми косимо лепеху?**

Тонкі півтони, бліді нюанси,
Пил зоряниці на рукавах,
Кирпато котяться ті ж асоанси,
Де краплю меду спива мурах.
Бах, Модільяні, ми з вами п'яні,
П'яні від сонця — піано снів.
Багряні радари, у хмари вбрані,
Чекають брані, як джигунів.

**Чи вже гриміти зеленим громом
На бойовищі у ніч лиху?
Себе ж ми ганим! Себе ж ми громим!
Кому ж ми косимо лепеху?**

Солона крице — стара нікчемо
В атомозлетних руках доби,
Як прийде Смуток, кривий вечема,
Десь у куточку його добий.

Ключі валяються, як сні торішні,
Ключі од ваших, предки, боргів,
Повісилось, мамо, сонце на горішині —
На нього крячуть галки з лугів.

Чи вже кричати зеленим громом
На бойовищі у ніч лиху?
Кого ж ми ганим, того й ми гримим!
Кому ж ми косимо лепеху?

На молочарні кричать дівчата,
А їхні губи, як в молодиць.
Зломилась шия старого домкрата —
Сузір'я Лева лежить горілиць:

Упали зорі в калюжі сніні,
Сачком їх ловить малий Сашко.
Зорі і жолуді винюшкують свині,
Їх баба Секлета критикує дрючком.

Чи вже кричати зеленим громом
На пасовищі серед оведь?
Себе ж ми ганим! Себе ж ми гримим!
Собі ж ми вкосимо свій кінець!

Десь мільйонеру в тій Гамериці
Пересадили сім'яники з орангутанга,
Щоб любили молодіці зелені кисліці,
Як я люблю принцип бумеранга.
Робляться з криці гострі ракети,
А бабі Секлеті — диганські голки,
Добре, що взув я сьогодні кеди,
Бо всі біологи влипли в білки.

Чи вже кричати зеленим громом
На пасовищі серед гусей?
Кого ж ми ганим? Кого ж ми громим?
І чий же мозок піде в музей?..

Саркастичне

Пашать, як фари, вогненні тавра —
Напіврольс-ройси, напівкентаври?!
Спідометр простір ковта несито —
Моду на оду беруть транзитом,
Чи на гексаметри, чи на верлібри
Розміром в ТУ-104 й колібрі,
Напів-Соломони, напівбезголові —
Карбованця довгого щирі богове!..
Сам возлежить за кермом, як бонза,
Його просякла ген по черево бронза,
Другий духовним конквістадором
Зад свій везучий просяк мажором,
А третє, нещасне, з бездарності хиже,
Передній машині багажничок лиже...
Таке як присниться чи то привидиться —
Перевертаються кості і в Самовидця.
Слину волячу, жилу волячу
Наструню на кобзу свою на козачу

**Й піду, обнявшись з двома волами,
Брати на роги модерні бедлами,
Може, сподоблюся на покуту —
Може, зароблю в них на цукуту...**

Поезії

Дивоцвіте мій, моє солодке безголов'я, лише руки твоєї вузесенької торкаюсь губами,— коли ж поцілую тебе у уста?!

Коли ж ти не відхилиш їх, полум'яна жар-птице, твій політ над циклотронами і тронами, вільний до хворобливості, оманливий до нестями,— чи збагатить він не сіллю пізнання, а медом гідності людську душу?!

Хліб черствий на столі, вода в кухлі. Люблю тебе, заболочену, з закасаною спідницею, з в'язкою плоскіні на згорблених плечах, з тихою посмішкою втоми — маму свою пізнаю в тобі, сива моя. Посміхатися — знатися на добрі. Люблю тебе, граціозну і юну, полум'яні солодощі аж до підгіркості смаку волоського горіха, пустеля палаюча спалює піднебіння, впізнаю свою долю з дівочим ім'ям золотистим, горять білі руки, попіл, солодкий до терпкості. Кухоль холодний дивиться добрим оком — по божевіллі, де спалюєм губи гіркі на попіл любові.

Торкаюсь пером паперу — струм замикаю, едина-
юсь з тобою, єдина. Гуде в мені ліс твій задумою
крон, іроніє.

Де ти, моя найчистіша, я тебе не знайду між де-
рев, на твоїй золотій струні висне наша Земля над
прірвою — інші обірвані.

Ти лежиш у ногах, безкрая,
І навіть не іржеш,
Таж-бо ти переконана,
Що знову я сяду в твоє сідло.

Хула і хвала

Ну що таке хула? Нікчема
Замурзана, знічев'я щем...
Хай грізно посіче очима!
Хай в прірву підштовхне плечем!

Хвала ж — хитріша посмітюха,
Ця петлі хижі славно в'є.
Затулить Бахом чуйні вуха,
Органом стогони поб'є.

Та — вимордує пентоталом,
Знеславить, друзями помстить.
Ця ж — душу обгородить салом,
А в салі серце зашкварчить...

Розмова з олівцем

І. Жиленко

Замовк, примовк червоний олівець,
Зійшов він кров'ю, певно, нанівець...
Чи це мені, щоб знов гребти навкіс,
Потрібен шовк твоїх солоних кіс,
Чи це мені у затінку жури
Потрібен присмак боротьби — не гри?
Холодний сон. Холодний сан добра.
Холодний сенс багряного пера.
Чи, як шепнув учора радник мій,
Нема мотивів і перипетій?!
Тому мовчиш, мій олівцю глухий?
Ти ж любиш дзвін жорстокий і лихий.
Невже тобі безсмертник не запах?
Невже ти неймовір'я не забар?

Дивна хроніка одного білого дня

Йоганн-Вольфганг Гете в себе,
у Веймарі, чув виверження вул-
кана в далекій Мессіні.

З а Т о м а с о м М а н н о м

З глибоким подивом людина по-
чинає розуміти ідею ідентичнос-
ті зовнішнього і внутрішнього
світу.

Н і л ь с Б о р

**День отой в мені затявся,
Зав'язався в три вузли.
Ніч ота з диханням млосним
Досі висне-зависає,
Спогад той в мені затявся,
Зав'язався в три вузли.**

**І мені його позбутись,
Увільнитись, вгомонитись,
Одкараскатися — так.
Передати з рук у руки
Цим оголеним словам
І навік його позбутись.**

Дати місце дням новим
У своїй місткій палітрі,
А його оббілювати,
Розпанахати, розтяти
Й попрощатися з покійним,
Давши руку дням новим.

Це було в тяжкому липні,
Коли спека душі трощить,
Коли вітер ледве водить
Вусом змореним знічев'я
І тріщить збіліле небо
У тяжкім липкому липні.
Жив тоді я у майстерні
На Хрещатику, в узвишші
У художника Сашка.
Цілоденна ревна спека
Над тим київським Монмартром
Нас з майстерні вигаяла.
І ми прямились на пляжі,
Сперечались про Фелліні,
Грали в шахи, в кінга, в дурня.
І ніякий чорний комплекс
Не гірчив нам днів липневих,
Днів засмаглих, днів на пляжі.

Та в отой затятий день
Я прокинувся спроквола
Хижим, чорним, навіженим,
І гордливим до знемоги,
І намореним до краю,
В той густий спекотний день.

Я презирливо одміряв
Подаровану конуру,
Де вже мешкав цілий рік,
Згідно процідив Сашкові:
— Ну ж ми, братчику, й нездари,—
І себе йому одміряв.

Він в шіке зайшов на мене,
Я ж громив його естампи,
Вогкі ще, й ковтав нестерпний
Випар фарби, пилу й поту,
І тяжке горbate сонце
З неба падало на мене.

Так збираються поволі
Дні легкі, веселі, теплі,
Чорногриві безголоски
З черв'яками всередині

У критичну масу днів —
Ремигають, йдуть поволі.

І ніякий владний розум
Вже реакції не втишить —
Вибухають, детонують,
Все шматують на шматки,
День такий твердий урановий
Вщент на друзки трощить роки.

Біг донизу я по східцях,
Бив підбором жовті кахлі
І себе не впізнавав,
І натурщиця засмагла
Об плече моє щокою
Терлася на млосних східцях.

Попрохав мене учора
Молодесенький біолог
Привести її з собою
На цікавий вельми диспут
«Нуклеїнові кислоти —
Нині, завтра чи учора».

І вона, хижачка юна
Із підпільного зібрання

«Розвеселий дармоїд»,
Стукотіла каблучками,
Об плече щокною терлась,
Волоока томна Юнна.

І на диспуті отому,
Де віщав професор Грубер,
З рук у руки передав я
Дівчину моему другові,
Сам відкинувся в фотелі
Диспут той перечекати.

Кілька лисих мудрагелів
В тон професору кивали —
Решта залу сласно спала
Під забралом окулярів,
Грубер воду пив з сифона
Й мудрагелів тим будив.

Бульбашка така учена
Виростала як на дріжджах
Предковічні люті гени
В тон вікам долали зал,
Обіймала лінь спекоту,
Чемна, у званнях, учена.

І тоді відчув я вперше,
Як мене пекельна сила
Люто ломить зсередини,
Й ревно рипає кватирка
На мою тверду біду —
І затявся я не вперше.

Потім бігав я по місту,
Намагаючись втекти
Геть від себе, геть від себе
У задиханому трансі,
Вчаділий з нерозуміння,
Чому бігаю по місту.

Я боявся підстрибнути,
Бо ж зависло низько небо —
Можна голову розбити.
Я боявся повернутись,
Бо каштану сонна навіть
Очі може прохромити.

Я побіг тоді хапливо
До отої, що завжди
Мені спокій дарувала
У розторганні душі.

Й тридцять три її коти
Млосно лащились до неї.

Я зненавидів відразу
Тридцять трьох її котів
І спитав її єхидно,
А чому вона чорнява.
— Йди негайно в перукарню
Стань блондинкою відразу.

А вона відклала Крісті
І цигаркою «Тресога»
Враз мене перехрестила:
— Шаленій, мій любий друже,
Та кота не наступи.
І шпурнула Крісті в ліжку.

І дивився я на себе
І на неї в тихе люстро
У барокковім цямринні,
Як в криницю заглядав.
Ось впаду і зникну в люстрі —
В фольговому шумозинні.

І гули у неї ноги
По тяжкому тренуванні,

І зачовгані пуанти
Спочивали на трюмо.
Я лежав і чув надсадно,
Як джмеліли сонні ноги.

Світ гарячий гув навколо
Невтишимим казаном.
Божевільним електроном
Люте серце скаженіло
По невпізнаній орбіті,
Все ковтаючи навколо.

І погладив я щогою
Її зморені коліна,
І настукав мимоволі
Фугу Баха до мінор
На її рожевих нігтях,
Тихо лашається щогою.

Світе мій, яка доука
Бути точним твоїм пульсом,
Твою сизу ефемерність
Дати в хижі зуби строф
І марудитись од слова
Незбагненного — доука.

Чую — знову, знову, знову
З мене б'є пекельна сила,
Люто ломить зсередини,
На душі лишає садна,
Та не вирветься з душі,
Прагне словом бути, словом.

І тікав я від Пасажу,
Вже настояний на злості.
Вщерть налитий шумовинням
Дивного передчуття,
Спільності з якимось лихом,
Спринтером метким тікав.

Синій вечір впав на місто,
Спала спека в водостоки,
І тролейбуси зітхали,
Звисши на руках кощавих,
І неон сичав в рекламах,
Допінгуючи це місто.

Йшла бабуся перед мене
І збирала щось в фартух,
Мов кізяк в селі збирала,

Грудочкою ворушилась,
То випростувалась тяжко,
Інтригуючи прохожих.

Боже мій! Мороз прошкварив
Мої висотані нерви
І шпурнув мене в безодню
Своїм кутим кулаком:
Це ж цвіла навколо липа,
Липи чад мене прошкварив.

Заметіль липнева всюди
Замела увесь Хрещатик,
Золотисті кучугури
Попід липами лежали,
І солодка млюсть чигала,
Огортала чадом всюди.

Так! Мене млоїла липа
Цілий день, як породіллю,
І над смороди асфальту
Вивищалася нараз
Золотою заметіллю —
Ніжна, дивна, дика липа.

Йшли дівчата, медом липи
Обпікаючи вуста,
І грудей туга дозрілість
Паленіла липоцвітом,
І скажене вихровіння
Хурделяло цвітом липи.

І мене ясна полегкість
Свіжо так заворожила:
Це ж мене нуртує липа,
Це ж летить моє дитинство
На пропелерах пахучих —
Дивна, золота полегкість.

Це ж земля моя липнева
Посланців у душу сипле.
Кличе губ її торкнутись,
Губ порепаних землі,
Це ж любов її пекуча
Цвітом липи лопотить.

Не пташам її, блукальцем,
А орлищем тугокрилим
Почуваєш водночас —

Як запечені судвіття
Сизим попелом беруться
У вогні таких блукань.

Липо! Цвіте! Еліксиру!
Прани золотий настій..
І вмикаю я транзистор,
Втомлено лягаю навznak
В тихих хвилях забуття,
В сонних хвилях еліксиру.

На даху цвіркун цвіркоче,
Лапу лапкою ворушить,
Сонний сон навколо ходить,
Тиха тиша нішелесь,
Тільки липа липнем диха —
Передгроззя на даху.

Раптом струм нокаутовий
Сонні скроні пропалив
Модуляцією зривів
В левітанівському басі
Із безодні приймача —
І мені вже не млоіло:

Так на острові Різдва
(Рано-вранці, так, сьогодні)
Вибухла воднева бомба
(Липи чад мене прошкварив),

Найновіша і найбільша
(Ніжна, дивна, дика липа)
З серії випробувань
(А мене ж млоїла липа),
В стільки й стільки мегатонн
(Прани золотий настій...),
Десь на острові Різдва...

**ЖІНКА
І МОРЕ**

Лист конозистої дівчини

Ти мене, милий, не руш.
Цвіт облітає з руж,
Вітер такий скажений.
Рідний мій, навіжений,
Ти мене, милий, не руш.

Солоно так мені,
Солодко в самотині.
Хай воно для годиться
Ведеться так, як ведеться,—
Дай мені будь при мені.

Я ж дика, впокорена, зла,
Смага доторкнулась чола,
Волосся заправлено в стьожку.
Дуже було мені тяжко,
Милий, од твого крила...

Дай одійти на дозвіллі,
Ходити по вогкому зіллі,
Топити тут мамину піч.
А говорять жаби ж цілу ніч
В лілей телефони білі.

Я чадію з того крєкоту,
Хоч подайся у їхню секту,
Та біжу, ти мені пробач,
В телевізорі знову м'яч —

Популярний ерзац інтелекту.

Солодко так мені,
Солодко в самотині,
Дай мені для годиться
Перебіситься, переказиться,
А потім вже й — по мені...

Двадцять вісім...

Варіація на уїтменівську тему

Двадцять вісім юних мужчин їдуть до моря
Двадцять білих мужчин і вісім негрів
Двадцять вісім мужчин — найдружніших на світі
Двадцять вісім літ життя жіночого—найсамотніших
Двадцять років життя дівочого — очікувальних
Двадцять вісім років життя жіночого —
найсамотніших.

А в неї дача в білій скелі
«Паккард» у жовтому чохлі
І на засніженій постелі
Пес вороний велично ліг
Зіпершися на підвіконня
Вона поглядає на них
Мужчини білі — та й на конях
На грайних конях вороних

А вісім негрів та й на білих
На білих кониках чорнять
І по камінчиках замшілих
Їй роки — цюки цюкотять

Вона закушує фіранку
Надсадно п'є гірку цю мить
І чорний пес гарчить щоранку
Отеллом збудженням гарчить

І коли вони зайшли в море, чорні коні і білі коні
(ой, куди ж це ви, дівчино), і коли юні мужчини
голі-голісінькі (ой, куди ж це ви, жінко) заблис-
ли тілами молодими (ой, куди ж це ви!)

І ось вона пройшла там на березі двадцять дев'ята
з танцями з сміхом
Хоч і стояла вона на дачі непорушна собі стояла
І ось вона пройшла там на березі двадцять дев'ята
Ті не бачили її зате вона бачила їх і любила
Блищали бороди в мужчин вода стікала з їх чубів
По видолинках струмки струмували по тілі
І бігала також рука невидима по тілі
І тремтячи бігла все нижче від скронь від ребер
Смаглими животами вони — до сонця
(Хтось задихається над ними — хто це, хто це?)
І тільки подих жіночий на їхні губи рониться,
А вони думають, що це сонце, сонце..
І тільки відцокотіли вони копитами,
Вона сіла в свою машину, машину,

І з віражами жіночо несамовитими
Гналася навіжено, скажено.

Біле кермо кусала білюсінькими зубами,
зубами,
Біла блузочка рвалася в нетерпінні, в піні —
І розуміюче (що ти поробиш з бабами!)
Хекав пес десь на задньому на сидінні...

Венеційська елегія

Отам я впав на синім міліметрі,
А звестися не вийде аж ніяк,
А ти зорієш в золотому светрі,
А чорний джміль шука багрянні нетрі,
А звестися не вийде аж ніяк:
— Тут Вагнер жив — Вуста пекучі в тебе —
І ти не палиш — Вулички малі
(О світе мій, розгойданий вертепе,
Та дві зорі, що бродять по землі,
Та клекіт хвиль, що збридились століттями)
— Найкращі польки — Я ж гуцулка з Альп —
Я вимовляю так — Смішний — до повноліття
Мені ще місяць...—

Місяць, ніби скальп,
Загублений у хвилях хвальковитих,
У жабурині пнеється до причалу
І робить видих, одчайдушний видих
І топиться...

І топиться помалу

Мій крок необережний. Ніч венозна
В артеріальну зоряніє. До причалу
Гондола чалить. Повні сонцем губи,
І згуби, і розгубленості. Тінь наркозна
Вдаря по нас — мій боже, серце впало:
Так серце він на чужині загубить —
Для пліток тема вічна й одіозна.
Твій чорний джміль на золотому светрі,
Де я упав на синім міліметрі
На світанковому...

По світанковому

Джмелі гудуть, а чорного джмеля не чуть,
Мабуть, він впав у синю каламуть
Чи обпалив крильцята об Волосожар.
Жаль, тихо жаль...

Гей, бо ж коню некованому

Вітер на груди та джмелиний пожар —
Пахучі мелодії меду,
Пекучі мелодії жал!

Все про те ж...

а) Вирваний корінь дуба — стрижнем у небо,
Переплутаний, з вогким м'ясом сирого чорнозему,
Гордий покруч з грудками чорного гвалту,
Жахаючий сонце вирваний корінь

I

Прозора струна соломи,
Золота стеблинка відданості,
Якою стікає сонце —
Сонцегін, капіляр соломи...

б) Чорна стежа чорної туші
На крейдяному тихому аркуші,
Широка, владна, аж чорна,
В якій затонула райдуга,

I

Ніжно-блакитна стежечка,
Стежиночка, півкапілярник неба,
Проведений навкіс рейсфедером
До чорної тої стежі...

в) Я — закатований сонцем твоїм,
замордований, загодований болем щастя,
спізнав, що нині віддати — це вмерти,
І

Ти — загодована хлібом сухим
моєї жорстокості, жахом моїм напоєна,
все ж мудріша на краплю жіночості,
бо завжди віддати — це жити.

Серце інколи озирається

Страшно, коли серед виру
Пристрастей, вдячностей, зривів,
Задаремних тривог і доречних сподіванок
Серце інколи озирається —
Воно мусить заплющити очі,
Коли дивиться через плече,
Серце мусить злякатися шляху
Того, давнього, одшумілого,
Бо за спиною лиш солончак,
Бо за спиною сиза нікчемність
І розстріляна скрипка в крові,
Та й не скрипка — надія на скрипку.
Серце, будьмо жорстокими,
Не озираймося в душу минулого,
Вона може тебе заморозити...

Березневий чад

Дивлюсь на сніг, на березневий чад,
Ловлюсь на сміх шнурованих дівчат,
Дивуюсь зморшкам матері землі,
Ловлю у себе зморшки на чолі
У невід іронічний. Сніговиця
Моїм літам солоним медом сниться,
Та чорно ходить мій зухвалний гріх
За грайним шалом червіні панчіх,
За димом кіс — за полум'ям біди,
За хтивістю весняної води
Гарячим щиглем в дике тім'я б'є,
За безцінь — чорну мудрість продає —
За дикий шал сполоханих дівчат.
Ой леле — березневий чадить чад...

* * *

Пропало, пройшло, пролетіло,
Минулося, щезло, сплигло,
Лишень головешками тліло,
Лишень попелищем цвіло.

Одвіялось, сном одіснилось,
Одмарилось — ген набулось,
Вкотилось і ген одкотилось,
Солоним риданням зайшлось...

Жінка і море

Я вийшла з тебе і йду в тебе, море.
Вийшла з піни морської —
в піну людську ввійшла.
Як мене звали колись? Хіба Афродітою?
Хтозна!

Виходила з тебе на пальчиках
Сонце торкалося лівого плеча
Чиста йшла
юна йшла — наполохана
Нині не вмю ходити на пальчиках
Торкається сонце правого плеча
Грішна йду
невтішна йду — наполохана
Хто там — позаду?

Хто там — позаду? Хтозна!
Море в мене — попереду
Сонце над головою
Вітер перса мої нестить

Нікого не знаю, нічого не відаю
Спокуси переступаю, в море вступаю
Знову — маленька я, ним — наполохана
Море в мене попереду
Хто там позаду — хтозна?
Мужчиною звали його, здається..
Сонце над головою
Вітер перса мої пестить
Я вийшла з тебе і йду в тебе, море.

На дні місячної криниці

Моя Соломія переливчато-русява.
І як летить вона розкрилено навстріч,
То голову її хапає в лапи полум'я,
І важко вона дихає тоді,
Щоб скинути вогонь, але дарма.
Коли вона торкає мене пальцями
Або вологими прогірклими губами,
Я полум'ям стаю і я молю поквалпно:
— Ну, ради бога, Соломіє, вийди! —
Вона сміється сипко так і подає
Полив'яний округлий кухлик соку.
— Схолонь,— шепоче,— я ж бо крижана.—
Люблю її пахучі ніжні пальці,
Які блукають в лісі чистих клавішів,
Вишукуючи на стежках музичних
Щось потаємне, сине, грозовисте.
І ніжки її, два засмаглі човники,
Дві золоті мелодії з десятком варіацій.
І будь я проклятий — я закохався в ноги,
В пахучі два струмки, в дві полохливі сарни.

Вона їх так спокусно підгинає,
Коли сіда на вогкім підвіконні
У вишугану прохололу ніч.
Ніч — це держава темряви. Вона
Прибігла з гір оранжєвих, далеких,
І підставляє дню свої підніжки,
І мстить йому зористим синім холодом,
І віялом розсипаної млості,
І зорями вишневокрилих вуст.
Десь місяць тоді нудився під льодом
Хмар темнуватих, попелом посипаних.
Соломія, обцілована, тепла з обіймів,
Сміхотлива, з краплинами сонця на пальцях,
Сіла тоді у вікні, підібгавши свої ноженята,
У блакитній сорочці лоскїтній
І косу свою русу вилила
На пахучі округлі коліна.
Крізь волосся її розсипане
І крізь подих податливих персів
Я вслухався в тиху музику
Її чистої вірної крові.
Чимсь непевним дихнув на нас вітер.
Синя, жевріюча злом тривога,
Насурмлена, шурхотлива, морозна,
Скісно сипалась в наші серця.

В такі ночі приходять зрілість
І наївність прощається з нами.
Місто спало. Спав мій квартал,
Вкривши небом суглоби дахів.
І почули ми спів її батька,
Трохи дивного життєдостойного чоловіка,
Володаря ночі, сліпого трудного мужчини.
Він був колись дуже талановитим,
Він закінчував інститут,
Він уже будував, коли грім серед ночі...
Десь він каюся двадцять літ,
Без очей повернувся з-під сіверка,
Повернувся без сонця без райдуг.
Це ж прекрасно — сліпий архітектор.
Не учвориш ніяких змін,
Не пришиють тобі Корбюзє чи Райта,
Не уздриш коробок химерних,
Ні бундючних фасадів, ні лоджій
(Моцарт плакав од реготу пилки —
Ти не зрониш сльозу на Хрещатик).
Він неквапно співав сьогодні.
Грозою він був колись, і вкоськали грози його.
Винувато схиляють люди
Перед ним безневинні голови.
Любить він ночі холодні, протяті шурхотом,

Коли позіхають трамваї і тихо сичить неон.
Він загнuzдує тишу і творить свої проекти
І сміється до них, б'є палицею пісок,
І луно підіймає з постелі.
Картав я себе, бо знав — Соломія зляже,
І знов її сині очі шукатимуть лячно правди —
Її голубливе серце прошито наскрізь печаллю...
А він хитався в квадраті двору
(Соломіє, іди до мене, кохана!),
А він сновигав, як поранена чорна птиця
(Соломіє, іди, бо застудишся, рідна!),
А він захлинався в екстазі Пушкінім,
Хрипів сумовито, хрипів відчайно.
Спалахнула тоді дивна битва,
Битва п'яного з цілим кварталом.
Стурбовані криком міщани,
Лишивши центнери пуху,
Одягали на себе вікна —
І чотири стіни цегляні
Дивились квадратами скла
В дно місячної криниці,
Де буянив сліпий архітектор.
А він воював з будинками.
Вони бридкі були, вони смерділи тванню,
І він махав руками — він творив

Пахучі, ніжні, випещені вміло,
Без омели розсипаних балконів,
Де стяг міщанства — випрані штани —
Вбивав зірки, розумні й сумовиті.
Коли навпомацки торкався він стіни,
Пляшки летіли зверху — й біля нього
На бризки розсипавсь зелений місяць.
А він кричав і кулаком грозив
В блискучі пельки цих глазливих вікон,
Господар ночі воював із ніччю,
Господар ночі, полонений ночі.
І Соломія, криком цим розбурхана,
Хапалася за мене і стогнала,
А стогін той був схожий на виття.
Усе її єство бриніло цим виттям,
Печаль так виє без доріг і світла.
Я цілував її схололі ноги,
І ніс її, і тихо кутав ковдрою,
І міцно кутав власними руками.
Вона тряслась в нервовій лихоманці,
І брязкали пляшки, і місяць вісп'яний,
Осліплий і важкий неквапа,
Котився у вікно, в її очах холов...
Кричав, як проклятий,
як навісний невтрима:

«Мой друг, Отчизне посвятим
Души прекрасные порывы!...»

Моя Соломія переливчато-русява.

І коли вона лежить на софі,
То голову її пересипає полум'я,

І важко вона дихає тепер,

Щоб скинути вогонь, але дарма.

Вона зітхає сонно і тихенько,

І дивиться в мої вітристі очі,

І так боїться загубити їх

На дні місячної криниці.

Вона питає сонно і тихенько:

— Скажи мені — сюрреалізм Далі

Насправді патологічний? —

А я торкаюсь чистих її брів

Вологими прогіркими губами,

Вона полум'яніє і шепоче:

— Ну, ради бога, вийди, ради бога! —

А я сміюся сипко й подаю їй

Полив'яний округлий кухлик соку.

— Схолонь,— шепочу,— я ж бо крижаний...

З моїх очей підуть у світ проспекти,

І дні підуть невпинним скорогонцем,

І сонце зашаріється на склі

Моїх перлонових осяяних будинків.

В її очах тремтить тривога чиста,
Якби хоч я не загубив своїх
На дні місячної криниці.
В її очах тремтить блакитний день,
А батько її ніччю владарює...

Драч Иван Федорович

Баллады будней

С т и х и

Издательство «Радянський письменник»

(На украинском языке)

Редактор *Ю. П. Петренко*

Художник *В. П. Сегада*

Художній редактор *А. П. Коробейников*

Технічний редактор *Л. М. Бобир*

Коректор *А. Л. Шиманська*

Здано на виробництво 8/VI 1967 р. Підписано до друку 16/XI 1967 р. Формат 60×84¹/₃₂. 4³/₄ фіз.-друк. арк., 4,42 ум.-друк. арк., 3,48 обл.-вид. арк. БФ 36608. Тираж 8 000. Зам. 11304. Ціна в оправі 46 коп.

Радянський письменник, Київ, бульвар Лесі Українки, 20.

Одеська друкоофсетна фабрика Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР, вул. Дзержинського, 24.